

Nr 231.

Uppläst och godkänd i första kammaren den 28 augusti 1914.

» » » i andra kammaren den 29 augusti 1914.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för föreståndaren för hydrografiska byrån att utgiva viss del av till återbetalning utdömda extra lönetillägg till byråns personal.

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 94.)

Till Konungen.

I en till riksdagen den 8 maj 1914 avlåten proposition, nr 52, har Eders Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att föreståndaren för hydrografiska byrån, filosofie doktorn Axel Wallén må befrias från att av de belopp, som han enligt Eders Kungl. Maj:ts utslag den 24 september 1913 och kammarrättens utslag den 5 november 1913 i fråga om extra lönetillägg till byråns personal för åren 1908, 1909, 1910 och 1911 förpliktats återbära till statsverket, utgiva mer, än dels vad som motsvarar det revisionen hos kammarrätten författningsenligt tillkommande anmärkningsarvode och dels ytterligare 10 kronor.

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 14 saml. 72 häft. (Nr 231—236.) 1

På framställning av Kungl. Maj:t beslöt 1907 års riksdag, att en hydrografisk undersökning av Sveriges färskvatten skulle företagas under ledning av en särskild för ändamålet bildad hydrografisk byrå. Vid byrån anställdes följande befattningshavare med nedan angivna avlöningsförmåner:

Föreståndaren	kronor 7,000
En byråingenjör	» 4,500
» »	» 4,500
» vaktmästare	» 800

Ann. Efter 5 års anställning kan arvodet till vaktmästaren höjas med 100 kronor.

Någon ändring i bemälda befattningshavares avlöningsförmåner har sedan hydrografiska byråns inrättande icke vidtagits förrän vid innevarande riksdag, som på framställning av Kungl. Maj:t medgivit provisorisk löneförbättring för åren 1914 och 1915.

År 1908 anvisade riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag medel för beredande av extra lönetillägg för samma år åt en del tjänstemän och betjänte. Enligt riksdagens beslut och den i enlighet därmed utfärdade kungörelsen den 17 juni 1908 skulle dock från åtnjutande av dylikt extra lönetillägg undantagas, bland andra, de tjänstinnehavare, vilkas avlöningsförmåner vid 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906 eller 1907 årens riksdagar ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande. Vidare skulle extra lönetillägg allenast tilläggas tjänstemän och betjänte, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utginge efter av riksdagen prövade grunder. Extra lönetillägg finge beräknas bland annat å arvode. Även för åren 1909—1911 beviljades av riksdagen medel för enahanda ändamål under villkor, som i härövan återgivna delar bibehölls oförändrade med undantag av att de tjänstinnehavare, vilkas avlöningsförmåner reglerats vid senare riksdagar, jämväl uteslötos från rätt till dylikt extra lönetillägg.

Med anledning av riksdagens förenämnda beslut lät styrelsen för hydrografiska byrån genom sin ordförande och föreståndaren för byrån, filosofie doktorn Axel Wallén, efter inhämtade upplysningar, uti augusti år 1908 hos statskontoret rekvirera ett belopp av 907 kronor 91 öre, utgörande extra lönetillägg för byråns föreståndare, byråingenjörer och vaktmästare under första halvåret av år 1908. De rekvirerade medlen utbetalades av statskontoret, och efter gjorda rekvisitioner utanordnades extra lönetillägg även för senare halvåret 1908 samt åren 1909, 1910 och

1911. Vid granskningen i kammarrätten av hydrografiska byråns räkenskaper för år 1910 gjordes emellertid anmärkning mot de gjorda utbetalningarna av extra lönetillägg. Sedan Wallén i januari år 1912 avgivit förklaringar och vederbörande revisor framställt påminnelser, dömde kammarrätten genom utslag den 29 februari 1912 Wallén att återbära det anmärkta beloppet. Häröver anförde Wallén besvär hos Kungl. Maj:t. Uti infortrat utlåtande förklarade sig statskontoret anse byråns föreståndare och vaktmästare berättigade till extra lönetillägg men ej byråingenjörerna och yrkade sålunda, att Wallén måtte befrias från återbetalningsskyldighet för de till föreståndaren och vaktmästaren utbetalade extra lönetilläggen. Sedan Wallén ingivit påminnelser, fann Kungl. Maj:t den 24 september 1913 genom regeringsrättens utslag icke skäl göra ändring i kammarrättens utslag. Av protokollet framgår, att därvid ett av regeringsråden varit av skiljaktig mening och prövat lagligt upphäva kammarrättens överklagade utslag. Därefter har kammarrätten genom utslag den 5 november 1913 dömt Wallén att återbära jämväl de för åren 1908, 1909 och 1911 utanordnade extra lönetilläggen, vadan den summa, som Wallén förklarats skyldig att återbetala, utgör 8,932 kronor 91 öre. Wallén har sedermera med åberopande av vad sålunda förekommit hos Kungl. Maj:t hemställt, att Kungl. Maj:t måtte finna skäligt vidtaga de åtgärder, som kunde befinnas möjliga för att byråns personal dels måtte befrias från återbetalningsskyldighet av den på statsverket kommande del av det utdömda beloppet, dels och förklaras berättigad att för tiden efter år 1911 uppbära extra lönetillägg.

I avgivet utlåtande häröver har statskontoret hemställt, att ifrågasvarande tjänstemän måtte beredas ersättning för vad de jämlikt Kungl. Maj:ts merbemälda utslag den 24 september 1913 och kammarrättens utslag den 5 november samma år visat sig hava återburit till statsverket, dock med avdrag för den till kammarrättens revision utgående anmärkningsprovisionen. Sökandens framställning om rätt för hydrografiska byråns personal att för tiden efter år 1911 uppbära extra lönetillägg har däremot statskontoret icke kunnat biträda. Även kammarrätten har för sin del hemställt, att åt sökanden måtte beredas ersättning för vad han kunde visa sig hava i anledning av ovanberörda utslag till statsverket återburit efter avdrag av dels det revisionen tillkommande anmärkningsarvodet, 893 kronor 29 öre, och dels ytterligare 10 kronor, utgörande av Wallén för år 1910 för mycket uppburet lönetillägg. Vidkommande framställningen i vad den avsåge tiden efter år 1911 instämde kammarrätten med statskontoret.

I Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning föreslås nu, att

Wallén må befrias från att av de belopp, som han enligt Kungl. Maj:ts och kammarrättens nyssberörda utslag i fråga om extra lönetillägg till byråns personal för åren 1908, 1909, 1910 och 1911 förpliktats återbära till statsverket, utgiva mer, än dels vad som motsvarar det revisionen hos kammarrätten författningsenligt tillkommande anmärkningsarvode och dels ytterligare 10 kronor. Beträffande formen för en sådan åtgärd har departementschefen funnit ämbetsverkens förslag, att Wallén skulle beredas ersättning för vad han visat sig hava återburit, innebära en onödig omgång, varför han i stället föreslagit, att Wallén — som i avbidan på utgången av framställningen ännu icke verkställt någon återbetalning — måtte helt befrias från att återbetala större del av de utdömda beloppen än som utgöres av anmärkningsarvodet och ovannämnda särskilda belopp av 10 kronor.

På sätt framgår av utredningen i förevarande ärende har frågan, huruvida rätt till extra lönetillägg på grund av gällande bestämmelser tillkomme hydrografiska byråns personal, befunnits vara av synnerligen tvistig beskaffenhet. Enligt riksdagens beslut och den i enlighet därmed utfärdade kungörelsen i ämnet skulle från extra lönetillägg vara uteslutna de tjänst innehavare, vilkas avlöningsförmåner vid någon av riksdagarna åren 1901—1909 ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande. Vid bestämmande år 1907 av avlöningarna till hydrografiska byråns personal uttalades i det vid propositionen i ämnet fogade statsrådsprotokollet, att föreståndarens och vaktmästarens avlöning borde anses motsvara de till respektive cheferna för de centrala mindre ämbetsverken och vaktmästarna vid centralt ämbetsverk enligt äldre stater utgående avlöningar. Beträffande byråingenjörerna hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och lantbruksstyrelsen, under uttalande att nämnda tjänstemän borde tillerkännas löneförmåner, »motsvarande andra gradens tjänster vid centrala ämbetsverk», föreslagit en avlöning av 3,500 kronor, vilket dock icke innebar full andra gradens avlöning. Arvodet till sagda befattningshavare blev därefter, jämlikt departementschefens hemställan, fastställt till 4,500 kronor. Med hänsyn till vad vid avlöningarnas fastställande sålunda förekommit har också statskontoret i avgivet yttrande ansett personalen vid byrån, med undantag av byråingenjörerna, berättigade till extra lönetillägg, och en ledamot av regeringsrätten, vilken varit från majoriteten skiljaktig, har funnit samtliga de vid byrån anställda tjänst innehavare berättigade till dylikt lönetillägg. Då sålunda skilda meningar i fråga om byråns rätt till ifrågavarande löne medel gjort sig gällande inom

såväl ämbetsverken som regeringsrätten, vill det synas riksdagen som om anledning icke saknats för chefen för byrån att på sin tid rekquirera de ifrågavarande lönetilläggsmedlen.

Ehuru rättsfrågan numera blivit slutgiltigt avgjord och byråns personal därigenom förklarats icke berättigad till berörda lönetillägg, synas dock alla billighetsskäl tala för att personalen befrias från skyldighet att återbetala de medel, som de i god tro redan uppburit och använt för sina levnadsbehov. Omständigheterna i detta fall hava varit av den säregna beskaffenhet, att ett dylikt medgivande icke torde kunna befaras få karaktären av prejudikat. Riksdagen finner ett tillmötesgående härvidlag så mycket mer behjärtansvärt, som personalen vid den hydrografiska byrån i avlöningshänseende onekligen befinner sig i en ganska ogynnsam ställning, beroende därpå att lösningen av frågan om löne-reglering för ifrågavarande personal på grund av flera samverkande omständigheter kommit att avsevärt fördröjas. Den av byråns föreståndare nu gjorda framställningen om befrielse från återbetalningsskyldighet har, såsom av det föregående framgår, av såväl statskontoret som kammar-rätten förordats.

Riksdagen, som av ovan anförda skäl ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts framställning om befrielse för föreståndaren för hydrografiska byrån från återbetalning av statsverkets andel i de utdömda beloppen samt även funnit det av departementschefen föreslagna sättet härför lämpligt, får därför anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition vunnit riksdagens bifall.

Stockholm den 29 augusti 1914.

Med undersätlig vördnad.
